

Nr 76

Av herr **Ernulf**, *angående viss ökad befogenhet för övervakningsnämnd vid kriminalvård i frihet.*

(Lika lydande med motion nr 109 i Andra kammaren)

Brottsbalkens genomförande innebar en ökad satsning på kriminalvård i frihet. Bl. a. infördes en ny form av påföljd, skyddstillsyn, som innebär övervakning, vilken kan kombineras med en kortare behandling på anstalt, s. k. skyddstillsynsanstalt. Övervakningen handhas av lokala övervakningsnämnder. Dessa kan dock inte besluta om behandling på skyddstillsynsanstalt. För detta fordras domstols förordnande. Enligt vår mening innebär denna procedur i vissa fall en onödig omgång som försvårar frivårdsarbetet.

Nuvarande förhållanden

När domstol dömer en tilltalad till skyddstillsyn, kan den enligt 28 kap. 3 § brottsbalken förordna att i skyddstillsynen skall ingå behandling i skyddstillsynsanstalt. Förutsättning härför är att den tilltalade fyllt 18 år och att rätten finner behandling i skyddstillsynsanstalt erforderlig för den tilltalades tillrättaförande eller eljest. Behandlingen pågår under tid av en—två månader. Om den dömda inte fyllt 23 år, kan domstolen besluta att förordnandet om behandling i skyddstillsynsanstalt skall gå i verkställighet utan hinder av att domen å skyddstillsyn inte vunnit laga kraft.

I skyddstillsynsanstalten förberedes den dömdes återanpassning i samhället. Bl. a. brukar den dömda testas beträffande allmän begåvning samt anlag för olika yrkesgrenar. I samarbete med vederbörande skyddskonsulent och andra myndigheter söker man anskaffa arbete och bostad åt honom. Där så anses lämpligt ordnas plats för honom vid någon yrkesutbildningskurs.

Förordnande om behandling i skyddstillsynsanstalt kan också ifrågakomma efter initiativ av övervakningsnämnd, som handhar övervakningen av den dömda. Om denne inte iakttar vad som åligger honom enligt domen å skyddstillsyn, kan nämnden sålunda bl. a. göra framställning hos vederbörande åklagare om att denne vid domstol för talan om förordnande om behandling i skyddstillsynsanstalt av den till skyddstillsyn dömda. Givetvis göres sådan framställning endast om mindre ingripande åtgärder inte förslår. I regel torde läget vara det, att nämnden på grund av grav misskötsamhet från den dömdes sida förordnat om dennes omhändertagande genom polismyndighet enligt 28 kap. 11 § brottsbalken.

Om nämnden således låtit omhändertaga den dömde, placeras denne i regel i häkte. Innan nämnden efter vederbörlig utredning hunnit ta ställning beträffande frågan om lämplig åtgärd hinner några dagar, kanske en vecka, förflyta. Om nämnden därefter gör en framställning av ovan nämnt slag till vederbörande åklagare, måste denne ytterligare utreda frågan. Förutsatt att åklagaren efter utredning anser sig böra föra sådan talan som nämnden begärt blir det sedan domstolens sak att besluta i frågan. Innan detta hinner ske, förflyter ytterligare tid. Ett omhändertagande får emellertid inte omfatta mer än 14 dagar. Ofta är emellertid den omhändertagnes situation sådan att det är mycket vanskligt att sätta honom på fri fot i avbidan på domstolens prövning. Kanske saknar han både arbete och bostad samt befinner sig måhända även i övrigt i oordnade förhållanden. Det är då alltför stor risk att han vid en temporär frigivning återfaller i brott.

Förslag till åtgärder

Enligt min mening bör frågan lämpligen lösas på det sättet, att övervakningsnämnd, som finner behandling i skyddstillsynsanstalt erforderlig, gör framställning härom direkt till vederbörande domstol. Är den dömde därvid omhändertagen, bör domstolen snarast — förslagsvis inom fyra dagar — pröva framställningen. Domstolens beslut bör åtminstone som regel omedelbart verkställas. Om domstolen inte skulle hinna meddela sitt beslut innan tiden för omhändertagandet utlupit, bör omhändertagandet fortfa- ra i avbidan på domstolens beslut, även om den ovan angivna tiden 14 dagar därigenom något överskrides — givetvis såvida ej nämnden eller domstolen beslutar att omhändertagandet skall upphöra.

Det är naturligt att man vid brottsbalkens tillkomst iakttog en viss försiktighet, då det gällde att utforma de nyinrättade övervakningsnämndernas befogenheter. Den erfarenhet som nu har vunnits om kriminalvården i frihet efter brottsbalkens ikraftträdande den 1 januari 1965 synes emellertid motivera den begränsade utvidgning av dessa befogenheter, som här föreslås. Utvidgningen bör enligt min mening kunna bli av värde särskilt i sådana fall, där den till skyddstillsyn dömde hamnat i en ohållbar social situation och där snabba och ingripande anpassningsåtgärder därför visar sig behövliga.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av brottsbalkens regler om behandling i anstalt av den som dömts till skyddstillsyn, att lokal övervakningsnämnd erhåller befogenhet att direkt hos domstol begära sådan behandling.

Stockholm den 18 januari 1968

Gudmund Ernulf (fp)